

A NÉPSZÁMLÁLÁSOK ISKOLÁZOTTSÁGOT ÉRINTŐ KÉRDÉSEINEK MÓDSZERTANI HÁTTERE, 1990–2022

BOJER ANASZTÁZIA* – KOVÁCS MARCELL**

Központi Statisztikai Hivatal, Budapest

Beérkezett: 2025. március 27., elfogadva: 2025. május 6.

A hagyományos, kérdőívkitöltéssel történő népszámlálások számára az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb kihívást jelent az adatgyűjtéstől elvárt információk és a lakosság mérséklődő adatszolgáltatói teherbírása közötti egyensúly megtalálása. Tanulmányunk a legutóbbi négy népszámlálás iskolai tanulmányokra, megszerzett végzettségekre vonatkozó kérdéseit tekinti át, és bemutatja a kérdőívek kialakítása mögötti szakmai indokokat. A kérdőívtervezés, az adatgyűjtés és az adatfeldolgozás módszertani hátterének ismertetése mellett felvillantjuk egy a modern nemzetközi gyakorlatnak megfelelő, a lakosság kérdezése helyett adminisztratív nyilvántartási adatokat felhasználó jövőbeli népszámlálás lehetőségeit és kihívásait az iskolázottság témakörében.

Kulcsszavak: iskolázottság, kérdőív, népszámlálás

METHODOLOGICAL BACKGROUND OF CENSUS QUESTIONS ON EDUCATION, 1990–2022

Traditional censuses, which use questionnaires, have faced increasing challenges in recent decades in balancing the amount of information required with the declining cooperation of the population. Our study reviews the questions on education and qualifications in the last four censuses and presents the professional reasons behind the design of the questionnaires. In addition to describing the methodological background of questionnaire design, data collection and data processing, we outline the possibilities and challenges regarding the topic of education of a future census in line with modern international practice, using administrative register data instead of interviewing the population.

Keywords: education, questionnaire, census

* Bojer Anasztázia, népszámlálási szakértő, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.

** Levelező szerző: Kovács Marcell, főosztályvezető, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
E-mail: marcell.kovacs@ksh.hu

Az iskolázottság kérdezésének népszámlálási hagyománya

A magyarországi népszámlálások a kezdetektől fogva komoly figyelmet fordítottak a társadalom iskolázottsági szintjének felmérésére. Az első hivatalos népszámlálások a 19. század végén már kérdezték az írni-olvasni tudást, majd 1910-től kezdve megjelent a kérdőíveken az elvégzett osztályok számát tudakoló kérdés, külön az alapfokú, illetve a középiskolában végzett tanulmányokra vonatkozóan. A népszámlálási kérdőív 1920-tól figyeli a felsőfokú végzettséget, 1941-től a végzettség megnevezésével, 1949-től az elvégzett szakok bejegyzésével. A középiskolai végzettség megfigyelése 1941-ben kezdődött a gimnáziumban vagy más középiskolában (be lehetett írni, hogy milyenben) szerzett érettségi megkérdésével.

Különösen érdekes ez a kitüntetett figyelem annak fényében, hogy a társadalom iskolázottságának felmérésére irányuló szándék ekkor még nem volt általános a világban. Az 1930–1940-es évtizedekben Európában végrehajtott népszámlálások során a tanulmányokra egyáltalán nem kérdezett rá például a brit, a csehszlovák, a norvég, az olasz, az osztrák vagy a svájci népszámlálás, de Franciaországban és Spanyolországban is csupán az írni és olvasni tudást kérdezték (Rózsa 1998).

A hazai népszámlálások az iskolázottság kapcsán tehát négy témakör vizsgálatára vállalkoztak: kezdetben az írás-olvasás ismeretét kérdezték, majd a műveltség szintjének mérésére kiválasztott egyszerű mutatót, az elvégzett osztályok számát rögzítették. Később ezt kiegészítették a befejezett végzettségek és a szakképzettség számbavételével. Tanulmányunk ezek közül a jelenleg – vagy a közelmúltig – gyűjtött adatoknak: az elvégzett osztályszámra vonatkozó kérdésnek és a megszerzett végzettségek összegyűjtésének módszertani alakulását vizsgálja a legutóbbi négy népszámlálás alkalmával.

Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a fenti kérdések mellett a népszámlálások szintén nagy múltra visszatekintve kérdezik az iskolába járók különböző jellemzőit: az iskolatípust, amelyben tanultak, és az évfolyamot, amelyikbe jártak 1930-tól, később pedig – teljeskörűen 2001-től – az iskola települését, valamint az iskolába közlekedés módját és időtartamát is. Szintén a műveltség témakörébe tartozik az idegen nyelvek ismerete, amelyet a népszámlálások hosszú idő óta, az akkori Magyarországon beszélt nyelvekre vonatkozóan már 1880-tól, szűkítés nélkül pedig 1900-tól mérnek. A műveltség témakörének új, talán az írni-olvasni tudás jelenlegi megfelelőjének is tekinthető területe a digitális jártasság, amelyre vonatkozóan első ízben a 2022. évi népszámlálás kérdőíve tartalmazott kérdéseket.

A téma azért is érdemes az áttekintésre, mert jelenleg is a népszámlálás az egyetlen adatforrás, amelyből a teljes népesség iskolázottságára vonatkozó információk rendelkezésre állnak, miközben a tématerület, az iskolázottság szintjének mérése a népszámlálások talán legtöbb módszertani problémát felvető kérdésköre. A népszámlálási kérdések a népességre egy adott időpontban jellemző információkat tudakolnak, de a válaszadók különböző nemzedékei miatt több évtized oktatási rendszereinek végzettségeit kell összegyűjteni, az egymást követő népszámlálások eredményeinek időbeli összehasonlításakor pedig még hosszabb időszak végzettségeit kell összehasonlíthatóvá tenni. Emiatt a kérdések megtervezése mindig nagy körütekintést igényelt (Csizmaziáné–Vargáné 1998).

A kérdések kialakításának szempontjai

A mindig változó oktatási rendszer

A kérdések kialakítását befolyásoló tényezők között elsőként kell említeni az iskolarendszer változását. A magyar oktatási rendszerben számos változás következett be az utóbbi évtizedek alatt,

és a népszámlálás iskolázottsági kérdéseinek alkalmazkodniuk kellett ezekhez a változásokhoz. Különösen nagy kihívást jelentett az 1990-es évek iskolarendszeri átalakulásának, majd a 2010-es évek változásainak kezelése az ezeket követő népszámlálások számára. Főként az okozott problémát, amikor egyes iskolatípusok szerepe változott meg, és az ott szerzett végzettség tartalma módosult, hiszen ilyenkor a megszerzés évétől függően eltérő jelentéssel bírt a megszerzett végzettség.

Az adatigények

A népszámlálási kérdések köre a közigazgatás és a tudományos szféra irányából érkező adatigények hatására is változik. Ezek jellemzően időszerű témákra vonatkozó adatigények, amelyek új kérdésként akkor tudnak megjelenni a kérdőíven (pl. iskolába közlekedés 2001-ben, digitális jártasság 2022-ben), ha a népszámlálások által rendszeresen gyűjtött adatok összehasonlíthatóságát nem befolyásolják, továbbá, ha a kérdőív terjedelmét nem növelik meg olyan mértékben, hogy az visszavetné a válaszadói hajlandóságot.

Az adatszolgáltatók együttműködése a modern népszámlálások kulcskérdése. A technológiai fejlesztések egyik fő célja, hogy a lakosság számára a legkönnyebben, leggyorsabban és legkényelmesebben legyen elvégezhető a kérdőív kitöltése. A válaszadás a népszámlálásban a világ minden táján jogszabályban előírt kötelezettség, ez azonban egyre kevésbé garantálja, hogy a lakosság teljeskörűen részt vesz a feladatban. Annak érdekében, hogy a lefedettség a legnagyobb legyen, és a legkevesebb utólagos adatpótlásra legyen szükség, a népszámlálások tervezői korlátozzák a kérdések számát, és felhasználóbarát online kérdőívet terveznek, amelyet a válaszadók a számukra legkedvezőbb időben és helyen tölthetnek ki.

Nemzetközi ajánlások, majd előírások

Egy népszámlálás nem csupán az adott ország népességszámának megállapítását szolgálja. Más népszámlálásokkal együtt lehetővé teszi egy földrész és a Föld népességének meghatározását is. A népszámlálások ezért mindig nemzetközi környezetben is értelmezendők, a módszertanok harmonizációja érdekében már a 19. században folytattak nemzetközi egyeztetéseket. A nemzetközi összehasonlítás nehézségeinek csak egyik tényezője a világ országai oktatási rendszereinek és kulturális körülményeinek rendkívüli sokfélesége és változékonysága; emellett nagyban különböznek a népszámlálási módszertanok, gyakorlatok is. Sokáig megoldhatatlannak látszott az adatok közvetlen összehasonlíthatóságának biztosítása, még akkor is, ha mindenhol ugyanazokat a kérdéseket teszik fel, és azonos definíciókat alkalmaznak. Az adatok nemzetközi összehasonlíthatóságát később a tízévenként kiadott népszámlálási ENSZ-ajánlások és a szakirányú nemzetközi szervezetek nomenklatúrái támogatták, például az iskolázottság vonatkozásában az Oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere (International Standard Classification of Education, ISCED). Az ISCED 1976. évi első kiadása az általános iskolát megelőző neveléstől a posztgraduális képzésig nyolc oktatási szintet és ezeken belül összesen 106 összevont szakterületi csoportot tartalmazott háromjegyű, illetve 520 szakterületet ötjegyű kódrendszerbe foglalva. Az 1990 és 2000 körüli népszámlálásokra vonatkozó ENSZ–EGB-ajánlások az iskolai végzettséget az ISCED szerinti szinteknek megfelelően minden tagország számára alapvető ismérvként, a legmagasabb befejezett végzettséghez tartozó tanulmányi szakirányt, az aktuális iskolába járást és az írni-olvasni tudást pedig fakultatív, kiegészítő ismérvként javasolták gyűjteni. A KGST népszámlálási ajánlása 1990-re – hasonló módon – az iskolai végzettség felvételét írta elő, a képesítések, bizonyítványok felsorolása fakultatív volt (Rózsa 1998).

A hazai oktatási rendszer eltér az ISCED-től abban, hogy a „felsőfokú szakképesítés” a nemzeti rendszerben középfokú végzettségnek számít, míg a nemzetköziben felsőfokúnak. Ez a népszámlálások vonatkozásában azt jelentette, hogy a kérdőíveken külön kategóriaként kellett szerepeltetni a kétféleképpen történő elszámolás érdekében. A kérdőívek tervezésénél további szempontként figyelembe kellett venni, hogy a magyar alapfokú végzettséget két kategóriában határozza meg az ISCED (alapfokú és alsó középfokú), illetve a középfok utáni, de még nem felsőfokú végzettség szintén külön szintként szerepel a nemzetközi osztályozási rendszerben (lásd 1. táblázat).

1. táblázat: Az ISCED 1997 és az ISCED 2011 összehasonlítása

ISCED 1997		ISCED 2011	
0	Iskola előtti oktatás-nevelés	0	Iskoláskor előtti nevelés
1	Alapfokú oktatás vagy az alapképzés első szakasza	1	Alapfokú (elemi) oktatás
2	Alsó középfokú oktatás vagy az alapképzés második szakasza	2	Alsó középfokú oktatás
3	Felső középfokú oktatás	3	Felső középfokú oktatás
4	Középfok utáni nem felsőfokú oktatás	4	Középfok utáni nem felsőfokú oktatás
5	Felsőoktatás első szakasza	5	Rövid képzési idejű felsőfokú képzés
		6	Alapképzés (BA/BSc) vagy azzal egyenértékű képzés
		7	Mesterképzés (MA/MSc) vagy azzal egyenértékű képzés
6	Felsőoktatás második szakasza	8	Doktori (PhD/DLA) vagy azzal egyenértékű képzés

Az Európai Unió 2008-ban alkotott rendeletet a tagországok népszámlálásaira vonatkozóan. Ezt megelőzően a tagországok elvi megállapodás alapján követték a nemzetközi ajánlásokat. A rendelet és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek a 2011. évre előírt népszámlálásra vonatkozóan szabályozták a kötelezően gyűjtendő adatok körét. Az iskolázottság témakörében a legmagasabb végzettség volt az a mutató, amelynek az 1997-ben bevezetett új ISCED szerinti előállítását kötelezően előírták. Jól látható, hogy a nemzetközi ajánlások és előírások jóval kevesebb, az iskolázottsággal kapcsolatos adatot vártak el, mint amennyit a magyar népszámlálások a hazai adatigényekre tekintettel gyűjtöttek.

A népszámlálások iskolázottsági kérdéseinek alakulása 1990 óta

1990 – Korlátozott források és korlátozott eredmények

A rendszerváltás idején végrehajtott népszámlálás előkészítésére rányomta a bélyegét az 1980-as évek végének politikai és gazdasági bizonytalansága. A népszámlálás a költségek csökkentése érdekében korlátozott programmal került végrehajtásra: teljeskörűen csak az ENSZ–EGB 1990-es európai népszámlálási ajánlásában szereplő 13 személyi és 15 lakás–épület ismérvre vonatkozó kérdést tették fel; a további kérdések csak egy kiegészítő, 20 százalékos mintára vonatkozó kérdőíven kaptak helyet. A népszámlálás programja a teljes körben kérdezett információk korlátozott tartal-

mán túl is szűkült. Bizonyos kérdések a lakosság válaszadási hajlandóságának megőrzése érdekében elmaradtak (például az anyagi helyzettel, a jövedelmi viszonyokkal szorosan összefüggő kérdések), mások pedig költségvetési okokból, a kérdőív terjedelmének csökkentése érdekében egyszerűsödtek (Rózsa–Kovács 2018).

Az iskolázottsági kérdések közül az elvégzett évfolyamok számára vonatkozó kérdés is egyszerűsödött, csak az alapfokú iskolai osztályokra terjedt ki. A közép- és felsőfokú iskolákban elvégzett évfolyamok számát nem vizsgálta a népszámlálás. A végzettségek számbavétele eltért az előző népszámlálások során alkalmazott gyakorlattól. Feleletválasztós kérdésben lehetőség volt valamennyi befejezett végzettségi szint jelölésére, a nincs iskolai végzettsége választól az általános iskolai (elemi, polgári), középiskolai (szakmunkásképző, szakiskola, érettségi) bizonyítványokon át a felsőfokú, egyetemi és nem egyetemi diplomáig, illetve oklevélig. Nyolc válasz kategória szerepelt a kérdőívben.

A kérdések a tárgyalt népszámlálások további iskolázottsági kérdéseivel együtt megtekinthetők a tanulmány végén található *Melléklet*ben.

A szak, szakma, szakképzettség számbavétele csak a háztartások 20 százalékos mintájára kiterjedő, részletes kérdőívben történt meg. Négy végzettségről lehetett nyilatkozni, kézzel beírva az iskola nevét, a szakot, szakmát, továbbá a megszerzett képesítést és a megszerzés évét.

Számos gyűjtött információ csak a népesség egy részéről állt rendelkezésre, ami korlátozta az adatok javításának, pótlásának lehetőségét, hiszen azt a népszámlálási feldolgozási gyakorlatban a többféle kérdésre adott válaszok összevetése biztosítja. Az iskolázottsági kérdések között szoros összefüggés van: a megszerzési év alapján számos hiba feltárható és biztonsággal javítható, de ugyanígy egymás kontrolladata az elvégzett évfolyam és a legmagasabb befejezett végzettség vagy a legmagasabb végzettség és a szak, szakma, szakképesítés. Az 1990-es népszámlálás feldolgozása során az iskolázottsági adatok efféle pontosítására csak a népesség 20 százaléka esetében volt lehetőség.

2001 – Az iskolázottság legrészletesebb kérdezése

Az ezredforduló népszámlálását az adatszolgáltatók jogainak előtérbe kerülése jellemezte. A szigorú adatvédelmi szabályoknak megfelelően a válaszadás név nélkül történt, és a kérdőíveken még a lakcím sem szerepelhetett, azt csak az azonosító kódon keresztül, a címlistával összekapcsolva lehetett megállapítani. A kötelező válaszadás népszámlálási hagyományát megtörve bizonyos érzékeny (nemzetiségre, vallásra, egészségi állapotra vonatkozó) kérdések esetében a válaszadás önkéntessé vált. Az előző népszámlálás rossz tapasztalatai miatt a teljes körű kérdőívet nem kísérte bővebb tartalmú mintás adatgyűjtés. Bár a kérdőív terjedelme szigorú korlátot jelentett, az iskolázottsági adatok kérdezése minden korábbinál részletesebben valósult meg. A négyoldalas személyi kérdőív közel egy teljes oldalát foglalták el az iskolázottságra vonatkozó kérdések.

Az 1990-es években az oktatási rendszer nagymértékű átalakuláson ment keresztül, ezért a következő népszámlálás alkalmával jelentős igény mutatkozott az oktatásban való részvétel és az iskolázottság jellemzőinek részletes feltérképezésére. Az iskolák pluralizálódása, az érettségit adó középiskolák súlyának megnövekedése a szakmunkásképzés rovására, a felsőfokú szakképzés beindulása, a hat- és nyolcosztályos gimnáziumok megjelenése komoly kihívás elé állította a népszámlálási kérdőív tervezőit. Megváltozott az iskolai évfolyamok számozása is: az általános iskola nyolcadik évfolyamát a középiskola, szakiskola, szakmunkásképző iskola kilencedik évfolyama követte. A szakmunkásképzőt felváltotta a négy évfolyamos szakiskola, a kétéves szakiskolai képzés pedig megszűnt. A szakközépiskolákban megszűnt a szakmaszerzés lehetősége az érettséggel együtt. Szakképesítést csak érettségi után, érettségire épülő középfokú képzés keretében lehetett szerezni. Az évtized végén beindult az akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzés, amelyet a 2000-es évek elején felsőfokú szakképzésnek, 2012-től pedig felsőoktatási szakképzésnek neveztek.

Ez a jelentős átalakulás is közrejátszott abban, hogy az elvégzett évfolyamok, osztályok számának bejegyzéséhez a kérdőív tizenhat iskolatípust sorolt fel annak érdekében, hogy az ezredforduló diákjai és a korábbi nemzedékek egyaránt megtalálják az általuk végzett képzéseket, iskolákat. A részletes kérdésre a felmenő rendszerben bevezetett, új szakképzési rendszer és a szerkezetváltó középiskolák elterjedése miatt is szükség volt. A bolognai folyamat hatására ekkor került sor a felsőfokú oktatásban elvégzett évfolyamok szétbontására a kérdőíven, és a főiskolai, illetve egyetemi évfolyamok mellett a továbbképzésben elvégzett évek beírására is lehetőség nyílt.

Terjedelmi okokból a korábban végzettek mellett az iskolások is ugyanabban a kérdésben jelölték azt az évfolyamot, amelyikbe aktuálisan jártak. A bonyolult kérdésre a válaszadást a számlálóbiztosok számára összeállított útmutatóban példákkal igyekeztek megkönnyíteni, ez azonban nem mindig sikerült: „Ha pedig valaki jelenleg nem jár középiskolába, de korábban 4 évfolyamos szakközépiskolai tanulmányok után érettségizett, majd egyéves technikusképzésben – 2000-ben – szerzett technikus oklevelet, a 4 évfolyamos szakközépiskola sorának harmadik oszlopába (elvégzett évfolyamok száma) 13-at, a középfokú (középiskolai végzettségre épülő) szakképzés sorában pedig ugyanebbe az oszlopba 1-et kell beírni. Ha ugyanezt a végzettséget és szakképzettséget korábban szerezte, az előbbi sorba 4-et, az utóbbi sorba pedig 1-et kell írni. Ha viszont az előbbi személy még nem végzett, hanem jár a technikusképzés első évfolyamára, akkor a 13-as, illetve az 1-es számot a megfelelő sor második oszlopába (évfolyam, ahová jár) kell bejegyezni. Ebben az esetben a 4 évfolyamos szakközépiskola sorának harmadik oszlopába 12-t kell írni.” (KSH 2001)

A legmagasabb befejezett végzettség összeírásának módszere ismét eltért az előző népszámlálásoktól. Az adatfelvétel során egy befejezett gimnáziumi, szakközépiskolai végzettség, egy befejezett felsőfokú (főiskolai, egyetemi) végzettség és két szakmunkásképzős, illetve szakiskolai végzettség beírására volt lehetősége az adatszolgáltatónak. Meg kellett adni az elvégzett szak, szakma, szakág, ágazat megnevezését, a hozzá tartozó képesítést és a bizonyítvány, oklevél megszerzésének évét. Ez volt az első és egyetlen olyan népszámlálás, amikor nem kellett végzettségi kategóriát jelölni, mert az előállítható volt a mindhárom szinten megkérdezett végzettség alapján.

A 2001-es és 2011-es népszámlálás során a feldolgozás első lépése az iskolarendszerben elvégzett legmagasabb osztályszám kialakítása volt. A változó képzése az egyes iskolatípusokban, képzésekben elvégzett osztályok, évfolyamszámok, az iskolába járási adatok, a végzettségi adatok és az életkor alapján történt.

Az iskolai végzettséget meg lehet kérdezni a mindenkori vagy az aktuális oktatási rendszer szerint is. Az utóbbi megoldás egyszerűsíti a kérdőívet, és megkönnyítheti a későbbi adatfeldolgozást, de a régi oktatási rendszer szerinti végzettségnek a mai rendszerre való átváltásával jelentős terhet ró az adatszolgáltatóra és a számlálóbiztosra, valamint az egységességet is veszélyezteti. Ezért a kérdőívet a végzettség megszerzésének időpontjában érvényben lévő oktatási rendszer szerint lehetett kitölteni, és az adatok feldolgozása során történt az átkonvertálás. A korábbi oktatási rendszerek intézményeit, illetve a hat- és nyolcosztályos középiskolákat az elvégzett legmagasabb osztályszám képzésénél az alábbiak szerint vették figyelembe:

- az elemi (nép-) iskola 1–8. osztálya az általános iskola 1–8. évfolyamának felelt meg;
- a polgári iskola 1–4. osztálya az általános iskola 5–8. évfolyamának felelt meg;
- a hatosztályos középiskola 1–6. osztálya a 7–12. évfolyamnak felelt meg;
- a nyolcosztályos középiskola 1–8. osztálya az 5–12. évfolyamnak felelt meg;
- 1961-től a nappali tagozatú szakmunkásképzés iskolarendszerű végzettség lett;
- 1976-tól a gépipró és gyorsíró, valamint az egészségügyi szakiskolák is bekerültek az iskolarendszerű oktatás keretébe.

Ezután következett az iskolarendszerben elvégzett legmagasabb szint megállapítása, ami a megadott legmagasabb végzettség és az elvégzett legmagasabb osztályszám összevetésével került kialakításra. Az adatközlés ebből a javított változóból történt. A feldolgozásnak ezek a lépései 2022-ig megmaradtak.

2011 – Szigorú nemzetközi előírásoknak is megfelelő

2011-ben első alkalommal került sor népszámlálásra Magyarországon az Európai Unió tagjaként. És ez volt az első népszámlálás, amelyet a nemzetközi ajánlásoknak való informális megfelelés helyett már az Európai Unió új népszámlálási rendelete és annak végrehajtási rendeletei szabályoztak. Az egyes országok adatainak összehasonlíthatósága érdekében előírták a kötelezően gyűjtendő adatok körét, viszont az adatfelvétel módját a tagországokra bízták. Hazai célra az EU-rendelet előírásánál területileg részletesebb adatok készültek, és a kötelező EU-programon felüli adatkörök beemelésére is sor került. Hamar nyilvánvalóvá vált, hogy biztosítani kell az internetes adatszolgáltatás lehetőségét, és az informatikai fejlődés kínálta egyéb technológiai lehetőségekkel is élni kell az adatok feldolgozása és közzététele során (Rózsa–Kovács 2018).

Az iskolázottság tekintetében az EU-rendelet csak a legmagasabb iskolai végzettségre vonatkozó adat gyűjtését írta elő az „Oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere” (ISCED) hatszintű nomenklatúrájának megfelelően. A magyar kérdőív azonban ennél jóval nagyobb teret szentelt az iskolázottsági adatoknak, még a bevezetett egyszerűsítések után is.

A kérdőív tartalma igazodott a népszámlálási hagyományokhoz, ugyanakkor fontos cél volt a kérdések egyszerűsítése és a terjedelem csökkentése az önálló – főként online – kitöltés lehetősége és az adatszolgáltatói terhek csökkentése érdekében. A kérdőív a foglalkozásra vonatkozó információk mellett az iskolázottsági adatokat is rövidebben kérdezte. Az iskolázottság esetében ezt az előző népszámlálás túlzottan részletes kérdéseinek kedvezőtlen kitöltési és feldolgozási tapasztalatai indokolták. Más témákban viszont bővült a kérdőív adattartalma: részletesebben tudakolta az egészségi állapotot, és – részben uniós igényre – bővült a nemzetközi vándorlást érintő kérdések köre.

2011-re az új iskolarendszer beépült a mindennapokba, ezért némileg csökkenteni lehetett a kérdőíven szereplő középfokú iskolatípusok, képzések számát az elvégzett évfolyamok tudakolásánál. A felsőoktatási képzések kategóriái azonban módosultak a 2006-ban bevezetett bolognai rendszernek megfelelően. A hagyományos főiskolai és egyetemi szintű képzési programokat három egymásra épülő képzési ciklus váltotta fel: az alapképzési (BA, BSc), a mesterképzési (MA, MSc) és a doktori program (PhD, DLA).

A befejezett iskolai végzettség megállapítása ismét az 1990-ig alkalmazott közvetlen megkérdezéssel történt. Az ISCED hatszintű osztályozásának is megfelelően tizenegy végzettségi szintből a legmagasabbat kellett jelölni.

A szakot, szakmát, szakképesítést csak a legmagasabb végzettségre vonatkozóan kérdezte a kérdőív, ezenkívül egy további, azonos szintű végzettség szakképesítésének beírására volt lehetőség. A tervezőket a teljes végzettségtérkép megalkotásának 2001-es túlzott ambíciója helyett a megvalósíthatóság és a feldolgozhatóság célja vezérelte.

A 2011. évi népszámlálás számottevő előrelépést jelentett az adatok részletes, kutatási célú közzétételében. A népszámlálás adatbázisából vett 10 százalékos, anonimizált mikroadat-állomány a KSH Kutatószobájában hozzáférhetővé vált, a KSH honlapján pedig megjelentek az első szabadon elérhető, nyilvános mikroadatfájlok.

A térinformatika fejlődése következtében az adatok felhasználásában fontos változást jelentett a településen belüli, kisterületi adatok iránti igények megnövekedése. A népszámlálás geokódolt

címadatai révén ezeket az igényeket a KSH rugalmasan ki tudta szolgálni, természetesen a szigorú adatvédelmi szabályok betartásával.

A nemzetközi népszámlálási adatok elérésében forradalmi változást jelentett az Európai Statisztikai Rendszer által létrehozott, 2014 decemberétől elérhető Census Hub adatbázis (<https://ec.europa.eu/CensusHub2>), amelyben az országok harmonizált adatállományából részletes lekérdések végezhetők az európai országok népszámlálási adataiból.

2022 – Az első teljesen elektronikus népszámlálás

Több európai országhoz, például Írországhoz, Németországhoz és Romániához hasonlóan a koronavírus-járvány miatt Magyarországon is el kellett halasztani a 2021-re tervezett népszámlálást. 2022 őszén került rá sor. Ez volt az első népszámlálás, amelyik teljesen elektronikusan zajlott. A háztartások önállóan, online tölthették ki a kérdőívet, a számlálóbiztosok pedig tableten rögzítették az interjú keretében gyűjtött adatokat. Az adatgyűjtés fő csatornája az online kérdőívkitöltés volt: a lakosság közel 70 százaléka az interneten válaszolt a kérdésekre. Az előző népszámláláskor használt egyszerű online kérdőív még a papír kérdőívvel azonos űrlapot jelentett, 2022-ben viszont már egy olyan felhasználóbarát kitöltőfelület működött, amelyik a megadott válaszok alapján „vezette” a kitöltő kezét, átugratta a rá nem vonatkozó kérdéseket, jelentősen gyorsítva és egyszerűsítve ezzel a folyamatot.

Az oktatási rendszer a 2010-es években is jelentős átalakuláson ment keresztül. 2012-től a négyéves szakiskolai képzést felváltotta a hároméves. A 2016/2017. tanévtől átalakultak a szakképző iskolák. A speciális szakiskolák új neve szakiskola lett, a korábbi szakiskola pedig elnevezésében szakközépiskolává alakult. Ennek fontos újdonsága volt, hogy a hároméves szakmai képzést és a szakmai vizsgát követően a tanuló dönthetett úgy, hogy kétéves, érettségire felkészítő képzés keretében érettségit szerez. A korábbi szakközépiskolákat átnevezték szakgimnáziummá. A képzés itt továbbra is 9–12. évfolyamokból, valamint érettségit követő szakképzési évfolyamból állt; a tanulók az érettségi mellett egy szakképesítést is szerezhettek. Az érettségit követően pedig lehetőség nyílt érettségire épülő („technikusi”) szakképesítés megszerzésére.

2020 szeptemberétől ismét változott a szakképzés rendszere. Visszatért a technikum mint olyan iskolatípus, ahol érettségit adó szakmai oktatás folyik. A művészeti, a pedagógiai és a gyógypedagógiai képzésnek viszont nem a technikum, hanem az ötéves szakgimnázium adott helyet.

A 2022. évi népszámlálás előkészítése során a megváltozott technológiai elvárások és az oktatási rendszer átalakulása jelentették a két legfontosabb kihívást. Az iskolázottsági kérdések kialakításának szempontjai a következők voltak:

- egyszerű, könnyen kitölthető kérdőívre volt szükség az adatszolgáltatók terhelésének csökkentése érdekében;
- kezelni kellett a nevet váltó iskolatípusok okozta zűrzavart;
- ki kellett használni az elektronikus kérdőív nyújtotta előnyöket (pl. a kitöltőre nem vonatkozó kérdések automatikus átugrása, legördülő válaszlehetőségek, a kitöltő figyelmének felhívása a válaszok közötti logikai ellentmondásokra);
- az adminisztratív adatok felhasználása miatt azoknak megfelelő fogalmakat kellett használni.

A válaszadói terhek csökkentése érdekében az elvégzett évfolyamok számának kérdezése nem szerepelt a kérdőíven. A változtatás előtt a 2011. évi népszámlálás adatállományán végzett vizsgálat nem mutatott számottevő eltérést az elvégzett iskolatípusok alapján algoritmussal megállapított elvégzett osztályszámok és a kérdőívre bejegyzett osztályszámokból számított adatok között. A 2022. évi népszámlálás során tehát csak az általános iskola 1–7. osztályát végzetteknek kellett nyilatkoznia

uk az elvégzett legmagasabb osztályszámról, az mindenki másnál automatikusan került megállapításra a legmagasabb befejezett végzettség, az iskolába járás és az életkoradatok figyelembevételével.

A kérdőív a legmagasabb iskolai végzettség kiválasztásához tizenhárom válaszlehetőséget kínált fel. A névváltó iskolatípusok okozta zavar miatt szükség volt egy olyan igazodási pont kiválasztására, amely a válaszadók minden generációja számára ugyanazt jelenti. Ez az etalon az „érettségi” lett. A legmagasabb végzettség megadásánál az érettségivel nem rendelkezők a legmagasabb végzettségüket jelölhették, az érettségizetteknek pedig a megadott tíz kategóriából valamennyi megszerzett végzettségüket jelölniük kellett.

A szak, szakma, szakképesítés továbbra is a legmagasabb befejezett végzettségre vonatkozóan került megkérdezésre. Újdonságként azoknak, akik az általános érettségit jelölték legmagasabb befejezett végzettségükként, lehetőségük volt egy szakmai végzettség beírására is, függetlenül attól, hogy azt iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli oktatásban szereztek.

A népszámlálási adatok kapcsán sokszor még a gyakorlott felhasználók is azt feltételezik, hogy az eredmények a lakosság 100 százalékatól begyűjtött kérdőívekből készülnek. Az elmúlt évtizedekben azonban világszerte rohamosan romlott a lakosság együttműködése a statisztikai adatgyűjtések és különösen a népszámlálások során. A 2011. évi népszámláláskor a népesség 3,7 százalékának adatait kellett pótolni a feldolgozás során; ez az arány 2022-ben a duplájára nőtt. A népszámlálást előíró törvény erre a jelenségre is figyelemmel első alkalommal jogosította fel a statisztikai hivatalt állami adatbázisok felhasználására a népszámlálás során gyűjtött információk ellenőrzése és a hiányzó adatok pótlása érdekében. Az állami adatbázisok igénybevétele, a népszámlálási adatok adminisztratív adatforrásokból történő előállításának gyakorlata azért is különösen fontos volt, mert a tervek szerint a 2022. évi volt az utolsó hagyományos népszámlálás Magyarországon. Következő alkalommal az adatok már kizárólag adminisztratív adatforrások felhasználásával készülnek.

A népszámlálással szembeni nemzetközi elvárások ugyan alig változtak, az adatgyűjtés 2022-re halasztása mégis azt jelentette, hogy az EU-rendeletben előírt, a 2021. évre vonatkozó adatokat a népszámlálást 2022-ben végrehajtó országok csak jelentős többletmunkával tudták előállítani. Az Eurostat Census Hub adatbázisában elérhető magyarországi népszámlálási adatok 2021. december 31-re vonatkoznak, és a 2022. októberi népszámlálási adatállomány elemi adatainak visszavezetésével álltak elő, ami kismértékű eltérést okozott a hazai és a nemzetközi adatközlés között az iskolázottsági adatokban is.

A következő népszámlálással kapcsolatos elképzelések

A 2031-ben esedékes következő népszámlálás a tervek szerint jelentős módszertani változást hoz majd. A nagyon költséges és a lakosságot megterhelő hagyományos népszámlálási gyakorlatot Európa számos országában már felváltotta az állami nyilvántartások adatait felhasználó, modern eljárás. Napjaink statisztikai adat-előállítására általánosan érvényes az az irányelv, hogy egy adatot csak egyszer szükséges és szabad előállítani. A statisztikai hivatalok fejlődési stratégiái világszerte az állami nyilvántartások adatainak statisztikai felhasználását célozzák. A költséghatékony és a lakosságot nem terhelő, nyilvántartási adatokon alapuló módszer az adatok előállításának gyorsaságát és gyakoriságát is fokozza. Hátránya ugyanakkor, hogy a népszámlálásban gyűjtött információk ekkor a nyilvántartásokban kezelt adatkörökre korlátozódnak, amelyek azonban idővel bővíthetők.

Egy nyilvántartásokon alapuló népszámlálás iskolázottsági adatainak forrásai Magyarországon az ezredforduló óta működő Köznevelési Információs Rendszer (KIR) és Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR), valamint a 2019-ben létrehozott Szakképzés Információs Rendszere (SZIR) lehetnek. Ezek az adatbázisok felmenő rendszerben, évről évre nagyobb arányban tartalmazzák a lakosság iskolázottsági adatait. A népszámlálás tervezésének fontos feladata, hogy megoldást

találjon az adatbázisokból jelenleg hiányzó népesség iskolázottsági adatainak előállítására. A közép- és időskorúak esetében, akik új végzettséget már nem szereznek, megoldás lehet a legutóbbi népszámlálás adatainak felhasználása. Ezen túl is számos kérdés tisztázására van még szükség. A külföldön szerzett végzettségek adatainak előállítása egy ezek közül. A megoldást nemzetközi együttműködések segíthetik. A hasonló fejlesztéseken dolgozó külföldi statisztikusok is szembesülnek ezekkel a kihívásokkal, mások pedig már sikerrel túl is léptek rajtuk. A közös gondolkodás szükségessége azonban határainkon belül is érvényes. Az adminisztratív adatbázisok kezelőivel, valamint az iskolázottsági adatokat felhasználókkal szoros együttműködésben érhető el, hogy az az adatvagyon, amelyet a népszámlálások eddig a lakosság megkérdezésével biztosítottak, a jövőben új adatforrások felhasználásával, de hasonló minőségben legyen alkalmas társadalmunk képzettségi, műveltségi szintjének bemutatására.

MELLÉKLET

Az 1990–2022 közötti népszámlálások iskolázottsági kérdései

1990. évi népszámlálás

Teljes körű kérdőív

13. Iskolai végzettsége

Ha Ön az 1950 előtti nyolcosztályos gimnázium 1–4. osztályának valamelyikét elvégezte, kérjük, azt a polgári iskola osztályszámához jegyezze be!

Több válasz is adható.

- nincs iskolai végzettsége
- általános (elemi) iskola □. osztálya
- 19 □□. évben szakmunkásképző (tanonc) iskola nappali tagozatán szerzett szakmunkás-bizonyítvány
- 19 □□. évben szakiskola nappali tagozatán szerzett oklevél
- középiskolai érettségi bizonyítvány, képesítő
- nem egyetemi szintű felsőfokú iskolai oklevél
- egyetemi oklevél, diploma

20 százalékos mintán kérdezett kérdőív

24. Iskolai, tanfolyami bizonyítványai, oklevelei, szakvizsgái

A bizonyítvány, képesítő, oklevél, diploma, segédlevél stb.			
kiállítójának (iskola, tanintézet, intézmény, kar stb.) megnevezése	milyen szak, szakma (szakág, ágazat) elvégzését igazolja?	milyen képesítést ad?	kiállításának éve
.....			19□□
.....			19□□
.....			19□□
.....			19□□

25. Jelenleg jár-e esti, levelező tagozaton iskolába? nem – igen

Ha igen: általános iskolába – szakmunkásképző iskolába – gép- és gyorsíró iskolába – egészségügyi szakiskolába – gimnáziumba – szakközépiskolába – főiskolára – egyetemre

2001. évi népszámlálás

12.1. Iskolázottsága, szakmai végzettsége

- óvodába jár
- nem jár iskolába, és nem végzett el egy évfolyamot (osztályt) sem

A következő táblázat minden olyan oktatási (iskola-) típus sorához, ahová jelenleg jár, vagy amelyben legalább egy évfolyamot elvégzett, írja be az 1. oszlop négyzetébe, amennyiben arra lehetőség van, azt a számot, ahány évfolyamos a képzés, a 2. oszlopba annak az évfolyamnak a számát, ahová jelenleg jár, a 3. oszlopba az ott elvégzett legmagasabb évfolyam számát, a 4. oszlopba pedig lehetőség szerint a 3. oszlopba beírt legmagasabb évfolyam elvégzésének évét.

Az oktatás (iskola) típusa	Évfolyam (oszt.) száma,		A legmagasabb évfolyam (osztály) elvégzésének éve
	ahová jár	amelyet elvégzett	
1	2	3	4
Általános (elemi) iskola	☐	☐	–
Polgári iskola	–	☐	–
Szakmunkásképző (iparitanuló-, tanonc-) iskola	–	☐	□□□□
Gép- és gyorsíró, egészségügyi szakiskola	–	☐	□□□□
☐ évfolyamos más szakiskola általános képzése	□□	□□	□□□□
Alapfokú szakképzés	☐	☐	□□□□
☐ évfolyamos gimnáziumi képzés	□□	□□	□□□□
☐ évfolyamos szakközépiskola	□□	□□	□□□□
☐ évfolyamos más középiskola (technikum stb.)	□□	□□	□□□□
Két tanítási nyelvű ☐ évfolyamos szak- vagy középiskola	☐	☐	□□□□
Középfokú (középiskolai végzettségre épülő) szakképzés	☐	☐	□□□□
Felsőfokú (érettségire épülő, akkreditált) szak- képzés	☐	☐	□□□□
Főiskola (felsőfokú technikum, egyetem főiskolai kara stb.)	☐	☐	–
Főiskolai továbbképzés	☐	☐	–
Egyetem	☐	☐	–
Egyetemi továbbképzés, doktori, mesterképzés (PhD, DLA)	☐	☐	–

12.2. Ha jelenleg jár a felsorolt iskolatípusok közül valamelyikbe, jelölje meg a képzés formáját, tagozatát:

nappali ☐ nem nappali ☐

12.3. Ha jelenleg jár a felsorolt iskolatípusok közül valamelyikbe, hol, melyik településen vesz részt az iskolai oktatásban:

- az összeírás helyével azonos településen (kerületben)
- más településen (más kerületben): a település neve: kerület:

12.4. Befejezett gimnáziumi, szakközépiskolai, más középiskolai végzettsége (érettségije)

- nincs ☐
- Az elvégzett szak, szakág, ágazat megnevezése:
- A képesítés megnevezése:
- Bizonyítvány megszerzésének éve: ☐☐☐☐

12.5. Befejezett főiskolai (felsőfokú technikumi), egyetemi végzettsége

- nincs ☐
- Az elvégzett szak, szakág, ágazat megnevezése:
- A képesítés megnevezése:
- Oklevél megszerzésének éve: ☐☐☐☐

12.6. Szakképzettsége, szakmája, szakmai képesítése (szakiskolai oklevele stb.)

- nincs ☐
- a) Az elvégzett szak, szakma, szakág, ágazat megnevezése:
- A képesítés megnevezése:
- Oklevél megszerzésének éve: ☐☐☐☐
- b) Az elvégzett szak, szakma, szakág, ágazat megnevezése:
- A képesítés megnevezése:
- Oklevél megszerzésének éve: ☐☐☐☐

2011. évi népszámlálás

17.1. Jelenleg tanul-e, vagy jár-e bölcsődébe, óvodába?

- nem
- bölcsődébe jár
- óvodába jár
- általános iskolába jár
- szakiskolába jár
- gimnáziumba jár
- szakközépiskolába jár (ideértve az érettségire épülő középfokú szakképzést is)
- felsőfokú szakképzésben vesz részt
- főiskolai, felsőfokú alapképzésben (BA/BSc) vesz részt

- egyetemi, felsőfokú mesterképzésben (MA/MSc) vagy osztatlan képzésben vesz részt
- főiskolai, egyetemi szakirányú továbbképzésben vesz részt
- doktori (PhD-, DLA-) képzésben vesz részt

17.2. Milyen képzési formában tanul, milyen tagozatra jár?

nappali ☐ egyéb ☐

18. Írja be, hogy a következő iskolatípusok, képzések hány osztályát, évfolyamát végezte el, fejezte be sikeresen!

Valamennyi iskolatípushoz írja be az elvégzett évfolyamot! Aki iskolába jár, a már befejezett osztály, évfolyam számát írja be!

- nem végezte el az általános, elemi iskola első osztályát, évfolyamát
- általános (elemi) iskola ☐☐ osztály, évfolyam
- polgári iskola ☐ osztály
- szakmunkásképző (iparitanuló-, tanonc-) iskola ☐ osztály, évfolyam
- szakiskola ☐ osztály, évfolyam
- gimnázium ☐ osztály, évfolyam
- szakközépiskola, technikum stb. ☐ osztály, évfolyam
- érettségire épülő szakképzés ☐ évfolyam
- felsőfokú szakképzés ☐ évfolyam
- főiskola, felsőfokú alapképzés (BA/BSc) ☐ évfolyam
- egyetem, felsőfokú mesterképzés (MA/MSc), osztatlan képzés ☐ évfolyam
- főiskolai, egyetemi szakirányú továbbképzés ☐ évfolyam
- doktori (PhD-, DLA-) képzés ☐ évfolyam

19. Mi az Ön legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?

- általános (elemi, polgári) iskola 8. osztálynál, évfolyamnál alacsonyabb
- általános (elemi, polgári) iskola 8. osztály, évfolyam
- szakmunkásképző iskolai bizonyítvány
- szakiskolai oklevél, bizonyítvány
- érettségi bizonyítvány szakképesítés nélkül
- érettségi bizonyítvány szakképesítéssel, képesítő bizonyítvány
- érettségire épülő szakképesítő bizonyítvány
- főiskolai (vagy azzal egyenértékű, pl. BA/BSc) oklevél
- felsőfokú (akkreditált is) szakképesítő bizonyítvány (csak 1998 után szerezhető)
- egyetemi (vagy azzal egyenértékű, pl. MA/MSc) oklevél
- doktori (PhD- vagy DLA-) fokozat

20. A legmagasabb befejezett iskolai végzettség

Több azonos szintű végzettség esetén a 20.1.–20.3. kérdésekre a választ az elsőként szerzettre vonatkozóan adja meg!

20.1. megszerzésének éve: év

20.2. képzés formája, tagozata: nappali ☐ egyéb ☐

20.3. szakának, szakmájának megnevezése:

pl. kőműves, rádióműszerész, faipari mérnök, általános közgazdasági, angol nyelv és irodalom általános iskolai tanári

Van másik, ugyanilyen szintű befejezett iskolai végzettsége?

nincs ☐

A 20.4.–20.6. kérdésekre a választ a foglalkozásához, munkájához közelebb álló végzettségére vonatkozóan adja meg! Ha azt már a 20.1.–20.3. kérdéseknél bejegyezte, akkor az azon kívül legfontosabbnak vélt végzettség adatait írja be!

Van, a másik végzettség

20.4. megszerzésének éve: ☐☐☐☐. év

20.5. képzés formája, tagozata: nappali ☐ egyéb ☐

20.6. szakának, szakmájának megnevezése:

pl. kőműves, rádióműszerész, faipari mérnök, általános közgazdasági, angol nyelv és irodalom általános iskolai tanári

20.7. További, ugyanilyen szintű befejezett iskolai végzettsége:

nincs ☐ van, mégpedig: ☐ db

2022. évi népszámlálás

20.1.A. Jár bölcsődébe, óvodába, általános iskolába?

(0–8 évesek esetén.)

- nem
- bölcsődébe jár
- óvodába jár
- általános iskolába jár

20.1.B. Jelenleg tanul?

(9 éves vagy annál idősebbek esetén.)

Csak a tanulói, hallgatói jogviszonyt vegye figyelembe!

- nem
- alapfokú (általános iskola 1–8. évfolyam vagy gimnázium 5–8. évfolyam) képzésre jár
- középfokú (érettségi nélküli, érettségig adó vagy arra épülő) képzésre jár
- felsőfokú képzésre jár

20.2.A. Középfokú képzés megnevezése:

(Középfokú képzésre járók esetén.)

- érettségig nem adó szakmai képzésben vesz részt
- érettségig adó általános képzésben vesz részt

- érettségít adó szakmai képzésben vesz részt
- érettségire épülő középfokú szakképzésben vesz részt

20.2.B. Felsőfokú képzés megnevezése:

(Felsőfokú képzésre járók esetén.)

- felsőoktatási szakképzésben vesz részt
- felsőfokú alapképzésben (BA/BSc) vesz részt
- felsőfokú mesterképzésben (MA/MSc), osztatlan képzésben vesz részt
- szakirányú továbbképzésben vesz részt
- doktori (PhD-, DLA-) képzésben vesz részt

20.3. Tanulmányait milyen képzési formában, tagozaton végzi?

nappali ☐ esti, levelező vagy egyéb ☐

21.1. Rendelkezik érettségi bizonyítvánnyal?

igen ☐ nem ☐

21.2. Mi a legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?

- nincs iskolai végzettsége (az általános, elemi iskola első osztályát sem fejezte be)
- általános (elemi, polgári) iskola 1–7. osztály, évfolyam
- általános (elemi, polgári) iskola 8. osztály, évfolyam
- szakképzettség érettségi bizonyítvány nélkül (pl. szakmunkásképző iskolai, szakiskolai bizonyítvány)

21.3. Kérjük, jelölje az összes olyan végzettséget, amellyel rendelkezik!

- ☐ szakképzettség érettségi bizonyítvány nélkül (pl. szakmunkásképző iskolai, szakiskolai bizonyítvány)
- ☐ érettségi bizonyítvány szakképesítés nélkül
- ☐ érettségi bizonyítvány szakképesítéssel, képesítő bizonyítvány (az érettségivel együtt szerzett szakma)
- ☐ érettségire épülő iskolarendszerben szerzett középfokú szakképesítő bizonyítvány
- ☐ felsőoktatási (felsőfokú) szakképzésben szerzett oklevél
- ☐ főiskolai képzésben szerzett vagy azzal egyenértékű oklevél
- ☐ felsőfokú alapképzésben szerzett (BA/BSc) oklevél
- ☐ egyetemi képzésben szerzett vagy azzal egyenértékű oklevél
- ☐ felsőfokú mesterképzésben (MA/MSc) vagy osztatlan képzésben szerzett oklevél
- ☐ tudományos fokozatot igazoló oklevél (PhD, DLA)

21.4. Elvégzett legmagasabb osztály száma: ☐☐

21.5.1. Legmagasabb befejezett iskolai végzettség megnevezése:

Több azonos szintű végzettség esetén a választ a korábban szerzettre vonatkozóan adja meg!
szak, szakma, szakképesítés:

21.5.2.A. Legmagasabb befejezett iskolai végzettség megszerzési éve:

Több azonos szintű végzettség esetén a választ a korábban szerzettre vonatkozóan adja meg! (Szakmai végzettség esetén.)

21.5.2.B. Érettségi megszerzési éve:

(Általános érettségi mint legmagasabb végzettség esetén.)

21.6. Van az általános érettségén kívül szakmai végzettsége?

(Általános érettségi mint legmagasabb végzettség esetén.) Akár iskolarendszerű (pl. szakmunkásképző, szakiskola), akár nem iskolarendszerű (pl. tanfolyam) oktatásban szerezte.

van ☐ nincs ☐

Több végzettség esetén a munkavégzés, munkavállalás szempontjából legfontosabbnak ítélt szakképesítést adja meg!

szakma, szakképesítés:

IRODALOM

- CSIZMAZIA KÁROLYNÉ & VARGA ALAJOSNÉ (1998) Az iskolázottság és a szakképzettség mérése a népszámlálási program keretében. In: KEPECS J. (szerk.) *Népszámlálás az ezredfordulón. Tanulmányok.* Központi Statisztikai Hivatal, Budapest. pp. 72–103.
- KSH (2001) 2001. évi népszámlálás – Felvételi utasítás a számlálóbiztosok és a felülvizsgálók részére. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- KSH (2011) *Útmutató a számlálóbiztosok részére a 2011. évi népszámlálás feladatairól.* Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- KSH (2022) *Útmutató a számlálóbiztosok részére a 2022. évi népszámlálás feladatairól.* Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- MIKES G. (1964) A népesség műveltségi színvonalának megállapítása Magyarországon, 1869–1963. *Demográfia*, Vol. 7. No. 2. pp. 244–265.
- RÓZSA G. (1998) Támpontok az iskolázottsági adatok nemzetközi összehasonlításához. *Statisztikai Szemle*, Vol. 76. No. 2. pp. 146–165.
- RÓZSA G. (2017) A hivatalos magyar népszámlálások és más nagy népesség-összeírások, 1870–2016 – I. rész (1870–1949). *Statisztikai Szemle*, Vol. 95. Nos 11–12. pp. 1159–1180.
- RÓZSA G. & KOVÁCS M. (2018) A hivatalos magyar népszámlálások és más nagy népesség-összeírások, 1870–2016 – II. rész (1960–2016). *Statisztikai Szemle*, Vol. 96. No. 1. pp. 65–90.